

Per què hem de casar-nos?

Dr. Joan Costa

Introducció

Sovint, els rectors de les parròquies ens trobem moltes situacions en les quals els qui ens venen al despatx, per demanar bé sigui el matrimoni, ja fa anys que viuen junts, bé sigui el bateig d'un infant, no estan casats o viuen en situacions que anomenem irregulars, a causa d'un matrimoni previ del qual s'han separat i no volen o no poden reprendre noves núpcies.

També en les famílies, els pares, alguns desconcertats, altres desanimats i entristits i altres ja s'han acostumat, veuen que els fills van a viure junts sense cap projecte de formalitzar llur unió, o essent catòlics, prescindeixen del referent eclesial i s'ajunten o només es casen amb un vincle civil. La casuística de situacions amb què ens trobem i les causes i conseqüències són tant diverses que gairebé no es poden abastar.

Entre les causes hi descobrim modes, costums, cultura dominant, deixadesa, legislacions permissives, defalliment moral, pressions, necessitat d'afecte davant la soledat, erotisme, por al futur, manca de fe, poca confiança en l'Església com a institució, incomprensió del sentit i del valor dels sacraments, rebuig de la doctrina de l'Església quant al matrimoni, afirmació d'una llibertat que resta desvinculada de tot compromís, individualisme que prescindeix de tot referent públic del propi comportament i una comprensió de l'amor com a pur sentiment i, per tant, abocat a una immediatesa sense horitzó de futur.

El papa Joan Pau II, en l'exhortació apostòlica *Ecclesia in Europa*, descriu la situació del món present marcada per greus incerteses en els camps *cultural, antropològic, ètic i espiritual*. Al costat de les llums d'humanisme que han rebut la seva empremta de l'Evangeli, constata les ombres que planen sobre el nostre continent: una Europa afectada per l'*enfosquiment de l'esperança*, els signes més expressius de la qual són la pèrdua de la memòria i de l'herència cristiana, unida a una espècie d'agnosticisme pràctic i d'indiferència religiosa; la *por d'afrontar el futur*, manifestada en el buit interior i en la pèrdua de sentit de la vida de molts ciutadans, el descens de la natalitat, la disminució de les vocacions, la resistència i el rebuig de prendre decisions definitives; la *fragmentació de l'existència*, que comporta la solitud, les divisions, les crisis familiars, els conflictes ètnics, les tensions interreligioses, l'egocentrisme en persones i grups, la indiferència ètica general i la recerca dels propis interessos i privilegis; i el decaïment creixent de la solidaritat, de manera que moltes persones se senten més soles, abandonades a la seva sort, sense llaços de suport afectiu.¹

Quines en són les causes? El Papa, en l'encíclica *Evangelium vitae*, proposa una doble causalitat: La primera, el clima social, els factors del qual són *culturals* (la crisi de la cultura), *psicològics* (les dificultats existencials i relacionals) i *econòmics* (les situacions de pobresa, angoixa i desesperació). La segona causa són les *estructures de pecat*, que es configuren com una *cultura de la mort*.²

Posteriorment el sant Pare passa a aprofundir les arrels culturals-morals d'aquestes causes i descobreix les següents: (1) una mentalitat que tergiversa i deforma el concepte

¹ JOAN PAU II, Exhort. Apostòlica *Ecclesia in Europa* (EE), 28-VI-2003, 7-8.

² JOAN PAU II, Enc. *Evangelium Vitae* (EV), 25-III-1995, 11-24.

de subjectivitat (n. 19), (2) una lògica que tendeix a identificar la dignitat personal amb la capacitat de comunicació verbal i explícita, (3) un concepte de llibertat que (a) exalta de manera absoluta l'individu, (b) oblida que la llibertat té una essencial dimensió relacional i (c) no reconeix que la llibertat té un vincle constitutiu amb la veritat. Aquest concepte de llibertat deteriora profundament la convivència social per estar viciada d'individualisme i de relativisme (tot és pactable; i en l'àmbit polític comporta a una democràcia que acostava al totalitarisme), i comporta la mort de la vertadera llibertat. L'anàlisi pontifícia no acaba aquí. Encara descobreix una arrel última: en el centre hi ha l'eclipsi de Déu i de l'home. La pèrdua del sentit de Déu comporta la pèrdua del sentit de l'home. Les conseqüències no es fan esperar: tals plantejaments condueixen al materialisme pràctic (on proliferen l'individualisme, l'utilitarisme, i l'hedonisme), i a la crisi de la consciència moral, tant personal com social.³

El sant Pare presenta, amb aquesta descripció, un panorama desolador –en aquesta encíclica el qualifica d'*alarmant*–, que no ofereix cap atractiu d'humanitat.

Tot això està a l'arrel del rebuig de força joves al vincle matrimonial, tant davant l'Església com en la seva dimensió civil. Per refer l'estima per tot el que significa la vida esponsal cal remoure les causes que la dificulten. Això no obstant, en cercar les raons de per què hom s'ha de casar –objectiu que ens proposem en aquest article–, la resposta rau en una correcta comprensió de l'amor humà i les exigències que se'n deriven. No pretenc, tanmateix, exposar, ni tan sols sintèticament, tot l'ensenyament de l'Església sobre l'amor i el matrimoni, sinó aportar arguments que ens ajudin a comprendre i fer comprendre la necessitat de vincular l'amor que els nuvis es professen amb un aval públic i eclesial.

El canvi de perspectiva: del «jo» al «tu». Tot jo, per sempre i sense condicions.

L'atracció primera entre un home i una dona és un fet que arrela en l'àmbit dels sentiments i de les passions. Potser hi ha qui cerca d' enamorar-se, però que això succeeixi no depèn de la voluntat, malgrat aquesta hi consenti, sinó que a un li «passa». En l'exposició, per facilitar-ne la comprensió i l'estil narratiu, escriuré sovint en primera persona, com a baró, i em referiré a l'altra persona com dóna.

Un «es troba» enamorat. I és un sentiment d'allò més agradós. L'altra es torna, subjectivament, el centre de la pròpia vida, el motiu del propi desig, la font de la pròpia alegria. I aquest afecte, quan hom és correspost, esdevé mutu. Sovint es pensa que hom surt de si mateix per trobar-se amb l'altra persona. En realitat, però, no és ben bé així. Objectivament un cerca el propi gaudi amb l'altra persona. Tant és així que el motiu pel qual hom segueix la relació és perquè a un li compensa, perquè li satisfà, ja que si no en treu profit no continuarà. Quan una persona està enamorada, el que de fet li diu a l'altra, potser no conscientment, és: «jo et desitjo al meu costat en la mesura que a *mi* em valgui la pena, en la mesura que *jo* hi trobo aquella satisfacció que m'omple, perquè si no és així ho deixem corre». Com es pot veure, el centre, doncs, de la relació pivota sobre el «jo» i el «tu» entra a l'àmbit del «jo» mentre el «jo» se senti realitzat. L'important en la dita relació és, per tant, el «jo».

És dolent, això? En principi, el fet d' enamorar-se no és dolent, sinó que és un camí per obrir-se al veritable amor. L' enamorament és els primers ulls per admirar-nos de l'altre i adonar-nos que esdevé per a nosaltres un veritable do, que sense l'altra persona ens manca quelcom per a reeixir i ésser feliços, per a realitzar-nos. Sense el «tu» el «jo» resta limitat. Ens cal el «tu» perquè el «jo» assoleixi la pròpia realització.

³ EV 21 i 22; EE 9.

Tanmateix el que és dolent és reduir-se a restar només «enamorat» en aquest sentit. Perquè mentre les coses siguin així, el «tu» esdevé només camí, instrument, objecte, per a poder-nos realitzar. «Usem», i mai millor dit, de l'altra, per al propi usdefruit i gaudi.

Cal, doncs, alliberar el desig –i no dic *alliberar-nos del desig* que en si mateix duu a la plenitud del veritable amor–. I el desig s'allibera quan s'endinsa dins l'òrbita de l'amor. Què és l'amor? La tradició filosòfica l'ha definit com a «voler el bé de l'altra». L'amor no cerca l'altra persona per sentir-se un mateix feliç, sinó que cerca el bé de l'altra i, en fer-ho, hom hi troba felicitat.

La dignitat humana demana que hom sigui estimat per si mateix, que no sigui reduït a mitjà per l'usdefruit d'un altre. En l'enamorament, la raó per la qual hom segueix la relació és, com dèiem, perquè em satisfà. Què passa, doncs, quan *a mi* no em satisfà? Es trenca el nuviatge o la convivència. Per tant, el «criteri de continuïtat» de la dita relació, en l'enamorament que no s'ha *convertit*, en el sentit més dens d'aquest mot, en lliurament i ofrena de si mateix, són «jo» i els meus desigs.

Com podem, aleshores, manifestar l'amor sincer a l'altra? Reconeixent que ella és tan digne davant la nostra mirada que l'única forma d'expressar-ho és oferint-li la nostra pròpia persona. Hom esdevé do per l'altra. Ella és ara la important, de qui me'n faig responsable i custodi per ajudar-la a realitzar-se. Si no li oferim la pròpia persona, si no ens «donem», la contrapartida és, llavors, que la «usem». En la llei de l'amor, deia el beat Pere Tarrés, només val una lògica, la «lògica de tot o res». Per què? Perquè si no ens donem tot el que som, aleshores posem condicions a l'amor, un mateix esdevé el «criteri d'avaluació» d'allò que esperem de l'altra per a seguir la relació. Dit altrament –i ho reitero–, la «usem» en la mesura que ens satisfà. Potser els dos estaran d'acord, això, però, no treu que ambdós s'usin mútuament.

En aquesta lògica del tot o res s'insereix la malícia moral de l'amor a prova i del divorci. Anar-se a viure junts per veure si la relació reïx per, en un futur, comprometre's, o casar-se amb un horitzó en el qual hi ha la possibilitat d'abandonar l'altra, significa que hom no es dona com a persona a l'altra. Potser en les intencions hi ha un desig sincer de tirar endavant i l'esperança de què allò que hom viu durí en el temps, però la realitat antropològica que es manifesten els nuvis que endeguen els esmentats camins ho nega de soca-rel. De fet, el que els nuvis es donen a entendre quan s'ajunten o inicien una relació amb possibilitat de divorci és, dit en primera persona, «joestic encantat de tenir-te junt a mi, i desitjo que això durí sempre, però si algun dia allò que espero de tu no ho trobo, o no em satisfà, no esperis res més de mi i ho deixaré corre. Estic a gust amb tu, i això voldria que sempre fos així, però si no hi trobo gust, si el que m'ofereixes no em satisfà, no cal que prosseguim». L'important en la relació segueix essent «jo», i «tu» em vals, en la mesura que m'aportes allò que jo cerco i m'omple. I el criteri de si vull continuar o no el poso jo, no tu.

Entès així, el símil d'anar a viure junts i d'una unió oberta al divorci és la d'un examen diari d'un davant l'altra, en el qual s'«aprova», no tant pel que hom dona a l'altra, sinó pel que hom cerca de l'altra. Amb aquesta lògica, pot passar i passa, que un dia un dels dos consideri que l'altra ja no «aprova» perquè els propis criteris actuals d'examinar han canviat, en canviar els gusts, o bé que un decideixi deixar d'examinar a l'altra, perquè ha començat a examinar-ne una altra. Aquesta era la condició que havien establert en començar la relació i, per tant, no hi ha lloc a reclamacions.

Hom s'adona del fracàs humà de l'amor a prova i de la possibilitat del divorci, en endegar una relació d'usdefruit de l'altra sense cap compromís de donació i amb la manca d'esperança i la por davant el futur de la dita relació, malgrat hom posi el millor de si mateix, perquè la continuïtat no en depèn tant d'un mateix sinó de la valoració que en fa l'altra. La relació, a més, està abocada a un pendent esllavissadís de destrucció interna,

perquè el grau de donació pròpia resta condicionat sovint a allò que l'altra estigui disposat a donar. Això genera una espiral de decadència en condicionar la pròpia generositat a la generositat de l'altra. Qui s'atreveix a ser generós en rebre nous fills quan el futur de l'estabilitat resta tan fràgil? Hom pot entendre per què relacions d'aquesta mena tenen inscrit el fracàs en la pròpia entranya: perquè no s'estimen, s'usen, diu el Joan Pau II en la Carta a les Famílies. I quan no hi ha veritable amor no hi ha cap garantia de futur. Aquest és també el motiu de tants fracassos matrimonials i de tants desànims i desencisos. Només cal veure la quantitat de llibres d'autoajuda i autoestima que es publiquen actualment, davant la descoberta de ser només quelcom que he servit o serveix en la mesura que a l'altra l'interessa. Un amor sustentat per aquesta mena de desamor no té cap futur i l'experiència ho avala.

L'amor que no és un *do per sempre* no és amor sinó l'egoisme de servir-se dels altres per al propi profit. Quan poso condicions a l'amor, «jo» esdevinc el criteri de valor de l'altra i, així, el «tu» deixa de valer per si mateixa. La contrapartida resta, aleshores, evident. L'única forma d'expressar l'amor sincer i veritable és reconèixer el valor de l'altra per si mateixa, la dignitat de la qual, com a persona, és ser rebuda com a do i donar-se incondicionalment. Quan l'amor no és *per sempre* i *tot jo*, llavors «jo» sóc qui posa el valor al «tu» i deixo d'estimar-la de debò i per si mateixa.

Què es donen els nuvis en casar-se? Ells mateixos com a persones. L'amor és quelcom que no es pot ni comprar ni vendre, sinó només donar i rebre, afirmà Joan Pau II en la Carta a les Famílies. Cal comprendre bé què significa «donar-se com a persona». Si una persona necessita d'un ronyó per sobreviure i un seu germà pot oferir-li un dels seus pel trasplantament, verament ha estat prou generós i s'ha donat al germà, però no li ha donat tot el que és, perquè continuarà la pròpia vida al marge d'ell. No s'ha donat *tot ell* sinó que li ha donat de si mateix. Ara bé, el seu futur no resta condicionat pel del germà.

Quan un es casa dóna molt més que un ronyó, es dóna *tot ell*. I quan hom fa ofrena de si mateix resta vinculat per sempre a l'altra, perquè un no pot ja disposar de si mateix ni del seu futur ni del seu temps al marge de l'altra. L'altra esdevé un mateix. Són tots dos una sola carn, diu el llibre del Gènesi. I només podem donar allò que senyoregem, allò que cau sota el domini de la pròpia voluntat. D'ací la necessitat del domini del caràcter i de la castedat com a condició de possibilitat i garantia del do de si mateix. L'amor, ben entès, no resta en la superficialitat del sentiment, sinó en la pregonesa d'una voluntat amarada de responsabilitat. No és un sentiment vel·leïtós sinó una determinació que abasta tota l'existència personal.

En lliurar-se, en fer-ho lliurement, hom assumeix la responsabilitat del que dóna i no pot desdir-se, perquè ja no es pertany. Negar la responsabilitat de la llibertat fóra pressuposar la immaduresa de la persona i, per tant, negar la possibilitat de ser veritablement lliures. Un cop donat, hom no en pot disposar per compte propi sense incorporar l'altra a la pròpia vida. Fóra absurd que algú, perquè s'ha enfadat amb el germà o determinés canviar el parer que lliurement va assolir, li reclamés el ronyó que un dia li va fer ofrena. Si això passa amb el ronyó, molt més en donar-se, no una part d'un mateix, sinó *tot ell* com a persona.

Podem sintetitzar què exigeix l'amor: *tot jo, per sempre* i *sense condicions*. Negar qualsevol dada d'aquesta tríade comporta negar l'amor i fer-ne de la relació un desamor. Si no em dono *tot jo*, uso; si no és *per sempre*, avaluo l'altra segons els meus criteris de conveniència, i torno a usar-la; si no és *sense condicions*, aquestes les poso jo, i torno a deixar constància que l'important són jo i la meua manera d'entendre el que vull de l'altra persona, i si les dites condicions no s'acompleixen, deixo de sentir-m'hi vinculat, la qual cosa significa que torno a usar de l'altra i que no l'estimo com és ni vull de debò el seu bé, sinó el meu bé en el que ella em reporta. La contrapartida a no estimar segons la tríade

esmentada és, sempre, convertir l'altra en objecte dels meus gustos, un cercar-me a mi mateix i, per tant, l'egoisme i el desamor. Pot reeixir un amor (desamor) així? Una relació com aquesta, fonamentada sobre sorra, qualsevol ventada l'arrenca de soca-rel, l'ensorra i la seva ruïna és completa (cfr. Mt 7,27).

Quan no hi ha un amor veritable, la seguretat de futur queda estroncada i, psicològicament i afectivament, cal establir les condicions i els recursos per si l'altra em deixa o no està a l'alçada del que en cerco. Això fa que hom no vulgui «complicar-se gaire la vida», per no haver-me de fer càrrec del «bagul» que hauria de suportar en el futur com a conseqüència de la dita relació (fills, deutes, béns mobles, diners, etc.). En l'àmbit monetari sol concretar-se amb comptes separats, en evitar de posar a nom dels dos les possessions, i altres decisions la finalitat de les quals és deixar clar que allò no pertany a l'altra, que no és comú. Un amor que s'endegui amb aquestes condicions comporta *ab initio* una gran manca de generositat, un profund temor i una falta total d'entrega. Ja es veu que això no pot anar.

Hom podria argumentar que la realitat del que s'esdevé duu a prendre les precaucions adients per no trobar-se sense res o –com diuen els joves avui dia amb una expressió prou expressiva– «penjats». «I si em deixa, i si no és el que esperava, i si m'he equivocat en l'elecció, i si em falla, i si ...» solen dir algunes persones per justificar el fet de posar condicions. A més, l'experiència de trencaments matrimonials i de fracassos amorosos és força elevada, segueixen argumentant per justificar-se. Malgrat tot, acceptar el «i si...» a l'inici de la vinculació que hauria de ser definitiva fa que ja no sigui, de fet, definitiva sinó condicionada i deixa sense recursos el mateix amor, en obrir una porta que mai no s'hauria d'haver obert si hom vol acceptar de debò l'altra com és. Per garantir el futur de la relació amorosa cal que l'altra persona se sàpigui incondicionalment estimada, custodiada i ajudada pel cònjuge en tot moment. L'amor, perquè sigui veritable amor, ha de ser sempre incondicionat. L'amor no posa a prova mai l'altra, sinó que s'hi lliura. I això, com ja hem explicat, és per sempre.

El suport i les garanties de l'amor

Un cop acceptat que l'amor només és veritable quan és el do de tot jo, per sempre i sense condicions, per què s'ha de fer públic? Cal donar resposta des de diverses perspectives. La persona no és una realitat aïllada sinó que porta inscrita una dimensió individual i, alhora, social. El vessant social de la unió d'un home i una dona resta palès en considerar la família com a cèl·lula bàsica de la societat.

L'amor cal que esdevingui públic

L'amor de donació entre els esposos té també com a característica pròpia la fecunditat. Hi ha moltes raons per mostrar el nexa intrínsec entre amor i fecunditat, entre donació personal i obertura a la vida. Els esposos que en la seva unió íntima interpersonal neguessin voluntàriament la possibilitat de la recepció d'una nova vida, en el fons, el que es donen a entendre és que no accepten l'altra en tota la seva manera de ser, com a pare o mare, a més que no volen assumir la responsabilitat que entranya la donació de si mateixos. Una llibertat en la qual hom prescindeix de la responsabilitat que sempre l'acompanya, no és veritable llibertat sinó llibertinatge, i no sols no humanitza les persones sinó que les nega com a tals. A més, qui no accepta l'altra com és no la rep com a do, sinó que només accepta de l'altra allò que li satisfà. Tornem a trobar la mateixa lògica del do en les relacions íntimes: qui no és dóna, qui no assumeix tota la responsabilitat de la llibertat en donar-se i qui no accepta l'altra com és i com a do, aleshores la «usa», i això esdevé un desamor, malgrat tots dos estiguin d'acord. El papa Joan Pau II parlava del llenguatge del cos, el significat del qual en les relacions íntimes esponsals és el lliurament total de si mateix a l'altra persona. Quan hom nega l'obertura a la vida manifesta la no

acceptació de l'altra en si mateixa, nega alhora la pròpia donació i traeix el significat més pregó que manifesta el llenguatge del cos. Aquesta és una de les raons de la intrínseca connexió entre amor esponsal i fecunditat i de la malícia dels mitjans anticonceptius.

L'amor fecund, propi de la unió esponsalícia, posseeix unes característiques, de les quals no gaudeixen altres institucions socials o manifestacions afectives, que, pel que fa a la procreació i l'educació de nous ciutadans, té una importància cabdal per al bé comú, la vida social i la missió de l'Estat. La responsabilitat de l'Estat quant a la família, per exemple, sorgeix davant la indefensió dels nou nats, la seva adient educació amb vista a forjar bons ciutadans i les relacions de justícia que s'esdevenen, sovint de major vulnerabilitat en la dona quan opta per una descendència que li exigeix majors sacrificis professionals i, per tant, socials i econòmics. El bé de la família és, doncs, un bé de primer ordre per a la societat, i en la mesura que contribueix decisivament al bé que ha de procurar l'Estat, aquest li ha de donar suport i afavoriment. La unió d'un home i una dona no els afecta només a ells dos, sinó que té un profund ressò social. Des d'aquest vessant hom pot entendre no només la conveniència sinó també la necessitat del reconeixement públic de la dita unió.

La fragilitat de l'amor

Cal, a més a més, tenir en compte la debilitat humana i la fragilitat de l'amor. Les estadístiques actuals del nombre de divorcis, separacions i violència de gènere fan esgarriar. No dubto del desig sincer i de la il·lusió d'estabilitat i de fidelitat dels qui s'ajunten o dels qui s'uneixen civilment o eclesialment. Tanmateix, les dificultats amb les que es troben les parelles són grans. Les causes i les conseqüències de l'anàlisi inicial de la situació de la societat moderna no faciliten la comprensió de l'amor com a lliurament total de si mateixa a l'altra. Les mancances en el «subjecte ètic», com anomenen alguns a la falta de voluntat i de domini propi per assumir les responsabilitats i acceptar les contrarietats, i les pressions ambientals que imposen un estil de viure superficial i ple de reclams, l'atracció dels quals ofereix un món llaminer, però que a la fi, resta buit i desencisador, no ajuden a estimar-se de debò i estan causant estralls.

Conèixer, doncs, la condició humana ajuda al propi creixement. Pensar que n'hi ha prou amb la sola paraula donada és pura ingenuïtat. En cap altre àmbit de la vida pública s'accepta així. Per exemple, en la vida econòmica, cal tenir els contractes ben lligats. L'amor esponsal, com tota dimensió humana, està marcat per la fragilitat. El pecat original va deixar una bona ferida en les potències humanes. D'ací que necessitem de suports que garanteixin el nostre lliurament. Fer pública la unió entre un home i una dona és un nou suport i una nova garantia de continuïtat, per un doble motiu. Primer, perquè hom es compromet, a més a més que amb la pròpia esposa, també davant la societat a la qual ha manifestat la seva resolució de vida conjugal. Un major compromís manifesta una major llibertat i un major grau de maduresa i de responsabilitat. Fallar a l'esposa és alhora fallar a la societat.

Hi ha, a més, un segon motiu, per via de retorn, pel qual hom demana d'aquest fet públic la part que li pertoca a la societat. Amb aquest compromís s'ha posat com a testimoni la societat, la qual cosa significa que aquesta té quelcom a dir i a fer davant la dita unió: la societat, és a dir, els pares, els amics, les altres famílies, la legislació, l'entorn social té el deure de recordar als esposos el seu lligam i donar-li suport i posar les garanties perquè reïxi com a tal. Dit altrament, els esposos, en manifestar públicament el seu compromís d'endegar un projecte de vida comuna, el que fan alhora és assenyalar als tots els membres de la societat que els ajudin a fer possible allò que inicien. Qui es casa diu a l'altra: «ets tan valuosa que entenc que l'única manera digna d'estimar-te és donant-te tot jo, per sempre i sense condicions, i com sé que sóc fràgil i tinc por a perdre't, demano a tota la societat, als pares, als familiars i als amics, als legisladors i als

governants que m'ajudin en el meu propòsit i em recordin sempre els meus compromisos.» Quina manera més bonica de deixar constància que l'altra és de debò la important. Prescindir d'aquest testimoniatge públic significa, per contrapartida, deixar l'amor sense un suport i un recolzament important, tot debilitant el vincle amorós. Qui estima de veritat no sols no té por a donar-ho tot, sinó que el mateix amor li porta a assegurar totes les condicions per garantir la pròpia donació. En no fer-ho així, hom no estima de tot cor.

L'amor cal que esdevingui eclesial

Els arguments tot just exposats mostren que el fet de manifestar el consentiment mutu davant l'Església esdevé un altre suport i una altra garantia més per reblar l'amor conjugal. En casar-se per i en l'Església hom posa Déu i tota l'Església, el Cos místic de Crist, com a testimoni, als quals prega per l'ajuda necessària i els quals novament recordaran als esposos el seu compromís. Tenir Déu com a testimoni i com ajudat són paraules majors. Ara, si un falla al cònjuge, també falla a Déu i a l'Església. Alhora, però, els esposos poden afrontar el futur sense por i amb esperança perquè en l'arrel del seu amor hi ha algú, Déu, que tot ho pot.

Això no obstant, hi ha una altra raó de la necessitat de fer eclesial la vinculació esponsal. La història bíblica ens aporta la llum. Durant segles —de Moisès a Jesús— Déu acceptà el divorci, el repudi, i «dispensa», en certa manera, d'un precepte de llei natural per la duresa dels cors humans (cf. Mt 19, 8). ¿Què ha succeït en la història perquè el mateix Déu canviï radicalment les exigències de l'amor humà, en demanar que retorni als plans originals de Déu? La resposta és la irrupció de Jesucrist, Déu fet home, en la història i la seva vida, passió, mort i resurrecció que ha restablert, pel do de la gràcia, la humanitat a la condició inicial i li possibilita de viure conforme als designis divins. La vocació més fonamental de l'ésser humà,⁴ *ens amans*, només pot assolir la seva plenitud per un do de Déu: «l'amor —escriu el sant Pare Joan Pau II en la *Carta a les Famílies*— pot ser aprofundit i custodiat només per l'Amor, aquell amor que és vessat en els nostres cors per l'Esperit Sant que ens ha estat donat».⁵ I rebla el Papa: «l'amor, perquè sigui realment formós, ha de ser do de Déu, vessat per l'Esperit Sant en els cors humans i alimentat contínuament en ells.»⁶ Sense Déu, sense Crist, sense l'Església, sense els mitjans de la gràcia, l'amor humà no pot reeixir, resta fràgil. Ho diu ben clar Nostre Senyor: «sense mi res no podeu.» (Jn 15,5).

Si a més a més de totes les argumentacions que hem exposat fins ara, prenguéssim consciència de la realitat del matrimoni i de la família com a estatge de Déu, església domèstica, camí de santedat, llar i custòdia de les noves vides cridades a formar part d'un llinatge sant i etern —la família dels fills de Déu—, instrument de santificació i escola de virtuts i de santedat, aleshores resta palesa la grandesa de la vocació i de la missió de la unió esponsal. Prescindir, doncs, del segell eclesial significaria mutilar i empètir la veritat a la qual els matrimonis i les famílies estan cridades per Déu.

⁴ «Només la persona pot estimar i només la persona pot ser estimada. Aquesta és primer que tot una afirmació de naturalesa ontològica, de la qual sorgeix una afirmació de caire ètic. L'amor és una exigència ontològica i ètica de la persona.» (JOAN PAU II, *Carta Apost. Mulieris dignitatem* [15-VIII-1988], 29).

⁵ JOAN PAU II, *Carta a las Famílies* (CF), 2-II-1994, 7.

⁶ *Ibíd*, 20.

Cloenda

Amb aquest escrit hem intentat de donar resposta a per què cal casar-se. Hi ha arguments sociològics, eclesiològics, antropològics i ètics, el fonament dels quals és la correcta comprensió de l'amor o de la persona com a *ens amans*. «L'home no pot viure sense amor. Ell roman per a si mateix un ésser incompreensible, la seva vida resta privada de sentit si no se li revela l'amor, si no es troba amb l'amor, si no l'experimenta i se'l fa seu, si no en participa vivament. Per això precisament, Crist Redemptor, com ja s'ha dit, revela plenament l'home al mateix home.»⁷ Ací s'hi juga tot. Segons com s'entengui l'amor tindrem distintes concepcions de la persona, de la societat i de l'activitat humana.

També hem volgut deixar palès com la realitat de l'amor reclama la lògica del do, una de les expressions de la qual és aquella llei que en Beat Pere Tarrés reconeixia de forma exclusiva vinculada a Déu –«per a Déu només existeix una llei: la del tot o res. Les ànimes grans mai no es lliuren a mitges»–, però que podem fer extensiva a la realitat de l'amor. L'amor de debò mai no accepta un lliurament a mitges, perquè, com hem mostrat, si hom no es dóna tot ell, per sempre i sense condicions, en realitat no es dóna, sinó que usa de l'altra persona mentre aquesta romangui en aquells criteris d'acceptació que un ha determinat. L'altra persona deixa de ser la important en la relació i esdevé només mitjà per a satisfer allò que hom pensa que és la pròpia realització. La contraposició és o el do de tot jo, per sempre i sense condicions, o usar de l'altra. I l'altra sovint no s'esgota en la parella sinó que abasta tota persona amb la qual un es relaciona.

Quan manca la lògica del do apareix irremissiblement la lògica de l'utilitarisme, tan ben descrita per Joan Pau II: «L'utilitarisme és una civilització basada en produir i divertir-se; una civilització de les coses i no de les *persones*; una civilització en la qual les persones s'usen com si fossin coses. En el context de la civilització del plaer, la dona pot arribar a ser un objecte per a l'home, els fills un obstacle per als pares, la família una institució que dificulta la llibertat dels seus membres. Per convèncer-se'n, n'hi ha prou a examinar certs programes d'educació sexual, introduïts a les escoles, sovint contra el parer i les protestes de molts pares; o bé els corrents avortistes, que en va tracten d'amagar-se darrere de l'anomenat *dret d'elecció (pro choice)* per part d'ambdós esposos, i particularment per part de la dona. Aquests són només dos exemples dels molts que podrien recordar-se.»⁸

Només una comprensió de la persona cridada per Déu per si mateixa a l'existència, creada a imatge i semblança de Déu, la plenitud de la qual només pot assolir-se en el lliurament sincer de si mateix (cfr. GS 24) pot fonamentar la civilització de l'amor. «Sense aquest concepte de l'home, de la persona i de la "comunió de persones" en la família, no hi pot haver civilització de l'amor; recíprocament, sense ella és impossible aquest concepte de persona i de comunió de persones.»⁹

Això no obstant cal la presència provident i amorosa de Crist –cep del qual reben la saba les sarments– i la seva gràcia transformadora perquè el matrimoni i la família no estiguin exposats a l'amenaça d'una espècie de desarrelament cultural, que pot venir tant de dins com de fora¹⁰ sinó que, amb la força de Déu, esdevinguin la força de Déu enmig dels homes.

⁷ JOAN PAU , Enc. *Redemptor Hominis*, 4-III-1979, 10.

⁸ CF 13.

⁹ Ibid.

¹⁰ Cfr. Ibid.